

ציפורים ומזון – שיטות דיג דב טרגץ'

רבות הן דרכי הציפורים להשיג את מזונן, אשר עיקרו דגים. במאמר זה אדגים את שיטות הדיג המעניינות ביותר המשמשות את בעלי הכנף.

המוכרים והמקוריים ביותר הם **השלדגים**, אשר רובם עומדים על ענף מעל למקווה מים וסורקים את פני המים. בראותם דג הם צוללים אליו במהירות, לוכדים אותו, חוזרים אל הענף עליו ישבו קודם לכן, ובולעים אותו כשהראש תחילה. רביעית הבולים מאיי שלמה מדגימה את התהליך משמאל לימין.

הפרפור מפרפר מעל פני המים. בול לא מנוקב

הפרפור הוא ציפור השייכת למשפחת השלדגים. דרך התזונה של הפרפור דומה, בהבדל אחד: בשעת החיפוש אחרי הארוחה הוא מפרפר מעל לפני המים עד לגילוייו של דגיג ואז צולל על מנת לתפוס.

השלך הוא בעל כנף ממשפחת הנציים, ויש המכנים אותו "עיט דגים". לצפרים הישראלים הוא מוכר היטב, ובזמנו ראינו אותו באיי טירן וסנפיר בקצה מפרץ אילת, שם קינן. השלך חוטף את טרפו תוך כדי מעוף קרוב לפני המים, תוך שהוא נעזר בטופריו החדות, המונעות מהדגים להשתחרר. צמדת הבולים מפולין מראה זאת היטב, מימין לשמאל.

השקנאים הלבנים, אשר להם שק גדול מתחת למקורם, הם שחקני צוות: הם מתקדמים בשורה על פני המים ובראותם נחיל דגים מתחתם כולם ביחד צוללים ולוכדים אותם, ובכך גורמים לנזקים לבריכות הדגים. אחיהם, **השקנאים החומים**, שחיים באמריקה, צוללים תוך כדי מעופם בתלילות אל המים על מנת לתפוס את שללם.

שקנאי חום

שקנאי לבן

גם **הקורמורנים** צדים את טרפם תוך כדי צלילה, כפי שמדגים יפה הבול מימין. במזרח הרחוק פיתחו הדייגים המקומיים שיטת דיג יוצאת דופן המבוססת על יכולתו של הקורמורן: הם קושרים את צווארם של הקורמורנים, ובכך מונעים מהם את בליעת הדגים. הקורמורנים נאלצים לפלוט את הדגים לידיהם של הדייגים, ובכך הופכים לכלי דייג מיוחד במינו.

הקורמורן בפעולה: צולל אל מתחת לפני המים ומגיח כשטרפו בין שיניו.

הצלילות המרשימות ביותר שייכות ל**סולה**. הסולות חיות באזורים שסביב האוקיינוס האטלנטי, והן מסוגלות לשייט שעות ארוכות על גבי זרמי אור כמעט מבלי לבזבז אנרגיה. כאשר הסולות מבחינות תוך כדי מעוף בנחיל דגים קרוב למים הן מותחות רגליהן לאחור, מקפלות את כנפיהן, מושיטות מקורן קדימה וכמו חץ הן צוללות מגובה רב ולוכדות את הדגים במקורן.

הגזרן שחי באמריקה הצפונית ליד מאגרי מים רדודים כמו לגונות ואגמים. הוא עף בגובה פני המים כאשר חלקו התחתון של מקורו, שהוא ארוך יותר מחלקו העליון, שקוע בתוך המים וכאילו גוזר אותם – פעולה שממנה גם נגזר שמו. בהיתקלו בדג הגזרן מוציא לפועל מייד את גזר דינו.

הסולה צוללת כמו חץ: המקור קדימה, כנפיים מקופלות ורגליים לאחור.

האנפה השחורה מטילה צל

הגזרן עף בגובה פני המים עם פה פתוח.

לגזרן מקור ולו חלק תחתון מוארך.

האנפה השחורה, החיה באפריקה דרומית לסהרה, בקרבת מקורות מים מתוקים ושדות מוצפים, היא צייד מתוחכם: היא משתמשת בכנפיה ויוצרת מעין שמשיה על מנת להטיל צל סביבה כדי למשוך את הדגים. אנפה אחרת מרטיטה אחת מרגליה מתחת לפני המים כדי למשוך דגים.

הפינגווין צולל מספר מטרים.

באופן טבעי כל ציפור מתאימה את טכניקת הדיג שלה ליכולותיה כך שיתרונותיה יבואו לידי ביטוי. **הנחשון**, שהוא חסר כושר ציפה, הולך במים רדודים כשרק צווארו וראשו בולטים מעל פני המים ובהתקרב אליו דג הוא משפד אותו במקורו הדק ויוצא לאכול את ארוחתו מחוץ למים. **הפינגווינים** למיניהם ו**הפאפין** (תוכי ים) צוללים מספר מטרים לעומק המים כשהם מתקדמים בעזרת כנפיהם על מנת לדוג את טרפם.

הנחשון הולך במים רדודים, שקוע עד צוואר.

דגים מהיום חלק ניכר ממזונם של ציפורים רבות, ועל כך יעידו מגדלי הדגים בארץ, הסובלים מנזקים בעת נדידת הציפורים. שיטות הדיג, כפי שהקורא בוודאי התרשם, הן שונות ומגוונות, ומביאות לידי ביטוי את היתרונות היחסיים של כל ציפור וציפור. יחד עם זאת אין בכוונתי ליצור אצל הקורא רושם מוטעה כאילו כל סוגי הציפורים מבססים את תזונתם על דגים בלבד. יש ציפורים הניזונות מפירות, מזרעים, מחרקים וממכרסמים.

ומה לגבי קפה שחור אתם שואלים? ירצו – יאכלו, לא ירצו – לא יאכלו!

דב טרג'ן' אוסף בולי ציפורים. כתובתו לתגובות: dovi48@netvision.net.il